

Türk Folklor Araştırmaları. 2024, Sayı: 369, 195-201. e-ISSN 3023-4670.
<https://www.turkfolklorarastirmalari.com>.

45 YIL GEÇTİ ARADAN ve TEŞEKKÜRLER

Bora Hınçer*

Otuz yılı aşkın bir süre Türk Folklor Araştırmaları dergisini tek başına yayınlayan İhsan Hınçer, 11 Kasım 1979'da, genç sayılabilecek 63 yaşında, hayata gözlerini kapatmıştı. Kendisini sevenler, bu gülyüzlü, sevecen ve babacan Folklor aşığını hiç unutmadılar. Ölümünün 45inci yıldönümünde de İhsan Hınçer, özlemlerle anılacak.

Babamın ölümü bütün Türk Folklor alemini üzmüştü ama en çok sarsılanlar dergimizin yazarları olmuştu. TFA'nın 364, 365 ve 366ncı sayılarında İhsan Hınçer'in yaşamını, kişiliğini ve Türk Halkbilimi'ne yaptığı katkıları, yazarlarımız kendi açılarından anlattılar ve O'nu yüceltiler.

Derginin son sayısında TFA'nın da yayın hayatının sona erdiğini öğrenince ise üzüntü, yerini bir mateme bıraktı. Ancak yaşam devam ediyordu.

TFA Dergisi eski editörü, bhincer@gmail.com

İhsan Hinçer'in, dergisiyle birlikte ve binbir emekle yetiştirdiği dört evladı (soldan sağa) Gürsel, Nursel, Çora ve Bora, İstanbul, Şişli Camii'nde, babalarının tabutu başında. Bursa Kılıç-Kalkan Ekibi ve Belediye Zabıtası mensupları da nöbet tutuyor.

Haftalar ayları, aylar yılları izlerken 1981 yılında güzel bir haber duyduk. Ankara'daki Folklor Araştırmaları Kurumu bir ödül düzenlemişti ve bunu **İHSAN HİNÇER TÜRK FOLKLORUNA HİZMET ÖDÜLÜ** olarak isimlendirmişti. Öğrendik ki bunu gerçekleştiren kişi TFA yazarlarından ve babamı çok iyi tanıyan halkbilimci İrfan Ünver Nasrattınoğlu idi.

Nasrattınoğlu 1981 yılında Folklor Araştırmaları Kurumu başkanlığına seçilince, her sene bir Halkbilimi Ödülü verilmesi için çalışmalara başlamıştı. Sonradan "Türkiye'de Halk Bilimi alanındaki ilk ve en prestijli" olarak anılan ödüle "*Nasrattınoğlu'nun önerisi ile, Türk Halk Bilimi çalışmalarının öncülerinden ve alanda önemli eserler bırakan İhsan Hinçer'in adı verilmiştir.*"

İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü töreninin (1983) broşür kapağı.

Bu çok anlamlı ve onurlu ödül bir başlangıç oldu. Türkiye'nin birçok yerinde İhsan Hınçer ve onun eseri Türk Folklor Araştırmaları dergisi için konferanslar, anma toplantıları ve şenlikler düzenlendi.

Ben bu yazımda, yıllar boyunca bu etkinlikleri düzenleyen, konuşmalar yapan, ülkenin dört bir köşesinde yayınlanan gazetelerde, dergilerde, kitaplarda, radyo ve tv programlarında İhsan Hınçer'i sevgi, saygı ve minnetle anan halkbilimcilerden birçoğuna, burada özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Bu kişilerin her biri İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü sahibidir: (Ödülün adı sonraki yıllarda değiştirilmiş ve Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü yapılmıştır. Ancak halkbilimciler hâlâ İhsan Hınçer'li ödül ismini kullanmaktadırlar.)

Nail Tan - 1981 ve 2016

M. Sabri Koz - 1985 ve 2015
Saim Sakaoğlu - 1985
Metin Karadağ - 1995
Süleyman Şenel - 2002

Bu ödülü Türk Folkloruna ve Türk Halk Kültürü'ne kazandıran İrfan Ünver Nasrattınoğlu, babamın vefatı üzerine şunları yazmıştı:

“Türk Folklorunun en büyük kişisi İhsan Hinçer’in ölümüyle tüm folkloristler öksüz kalmışlardır. O’nun geleneksel Türk kültürünün yaşatılması için verdiği savaşım her türlü takdirin üstündedir. Salt Türk Folklor Araştırmaları dergisinin, 30 yılı aşkın bir süre yayımlanabilmesi bile başlı başına bir olaydır. Çünkü bu olayı T.C. Devleti ve hükümetleri bile yaratamamıştır.” (1)

İhsan Hinçer, Mut’da yapılan 1975 Karacaoğlan Şenlikleri sırasında, şenliğe katılan folklorcularla birlikte. Ayaktakiler (soldan sağa), İhsan Hinçer, Nejat Birdoğan, Sıtkı Soylu, İrfan Ünver Nasrattınoğlu ve önde Nail Tan (sağdan ikinci).

İhsan Hinçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü'nü 1981 yılında ilk alanlardan biri olan Nail Tan, 2016 yılında da bu ödüle layık görülmüştür. Tan, Hinçer için şöyle demişti:

“İhsan Hinçer, Türkiye’de Folklor Enstitüsü ve üniversitelerimizde folklor kürsüleri bulunmadığı bir ortamda tek başına bir Folklor Enstitüsü gibi çalışmıştır. Yayımladığı Folklor Postası ve Türk Folklor Araştırmaları dergileri, Türk Folkloruyla ilgili binlerce derleme ve araştırmanın yer aldığı bir büyük folklor arşividir. Diğer yandan Türk Folklor Araştırmaları dergisi ülkemizde amatör folklorcuların yetiştiği bir okul görevini görmüştür... Şimdi O, Türk Folklorunda bir türkü, bir oyun, bir nakış oldu. Adı ve hizmetleri hiçbir zaman unutulmayacaktır.” (2)

M. Sabri Koz da bu çok prestijli ödülü 1985 ve 2015 yıllarında iki kez alan, ender kişilerden biridir. İhsan Hinçer ve Türk Folklor Araştırmaları hakkında pek çok çalışmalar yapmıştır. Koz, 2019 yılında bazı yazar arkadaşlarına bir çağrı yapar ve İhsan Hinçer’in ölümünün 40ıncı yılı için birer yazı yazmalarını ister. Bu yazıları 40 sayfalık bir belge halinde, bir-iki dergide yayınlayacağını anlatır.

Bu çağrıya Nevzat Gözaydın, Abdülkadir Güler, M. Güner Demiray, Şahver Karasüleymanoğlu, Saim Sakaoğlu, Efdal Sevinçli, Süleyman Şenel ve Nail Tan olumlu yanıtlar verirler. Bu anma yazıları Mütferrika Kitabiyat Dergisi’nin Kış 2019/2 tarihli ve Atlas Tarih dergisinin Kasım-Aralık 2019 tarihli sayılarında, fotoğraflar eşliğinde yayınlanır. Sabri Koz kendi yazısında şunları söyler:

“1970-1979 yılları arasında 16 yazımı yayımlayan İhsan Hinçer’i, öğretmenlik dışında yeni bir uğraş alanına kavuşmama, ‘öğretmen folklorcu’ olarak bu günlere gelmeme sebep olduğu için asla unutamam. Kişisel geçmişimde, 1966’dan bugüne, düşündüğünü ak kâğıt üzerine dökme korkusunu yenme, yazdığını yayımlanmış görme, engellenemez okuma ve öğrenme heves ve ilgisini sürdürmemde TFA’nın katkısı büyüktür. Bu kazanımda yalnız olmadığımı, yüzlerce ortağım bulunduğunu biliyorum ve bu da bana pek çok kişiyle birlikte gurur veriyor.” (3)

Saim Sakaoğlu, İhsan Hinçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü'nü 1985 yılında aldı. Sakaoğlu, İhsan Hinçer ile ilk temaslarını ve sonrasını şöyle anlatıyordu:

“İhsan Ağabey’e ilk mektubumu 17 Ocak 1968 tarihinde yazmıştım. O günlerde 1-2 aylık Halk Edebiyatı asistanı idim. 10-12 yıl evvelinden bildiğim Türk Folklor Araştırmaları dergisinin takımını satın almak istiyordum. Derginin mevcut ilk 10 cildinin elime geçtiği tarih 17 Mayıs 1968 oldu. Onunla ilk yazışmalarımız böyle başlamıştı. Elimde 60 kadar mektubu bulunmaktadır... TFA’daki ilk yazım ‘Konya Yemek Sofrasına Dair Notlar’ adını taşıyordu. Ben, bir yandan kendi yazı ve derlemelerini gönderirken, bir yandan da talebelerimin derlemelerinin bu dergide yayınlanmasını sağlıyordum... Böylece biz Türk Folklor Araştırmaları’nı talebelerimize sevdirmiş, derginin sayfalarını onlara açmıştık. Türk Folklor Araştırmaları serisi, Divanü Lugat-it

Türk gibi, asırlarca sonra, her meselemiz için açıp bakabileceğimiz bir kaynak olacaktır.” (4)

Süleyman Şenel de, yeni adıyla Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü'nü 2002 yılında almıştır. İhsan Hinçer ve Türk Folklor Araştırmaları'nı şöyle anlatır:

“Türk Halk Kültürü/Türk Folkloru sahasının saygın süreli yayınlarının başında gelen Türk Folklor Araştırmaları dergisi, Türk kültür-sanat hayatınının arka planını besleyen eşsiz bir kaynak; bu dergiyi 31 yıl boyunca, fasilasız, okuyucuya ulaştıran yayıncı, yazar ve hepsinin üzerinde idealist bir folklor aşığı olan İhsan Hinçer de (1916-1979), sınırsız saygıyı hak eden değerli bir şahsiyetti... Ömrü boyunca kalem, yazı ve yayın dünyasının içinde olan İhsan Hinçer; benzersiz bir ihtisas kütüphanesinin de sahibiydi. Türk folklor sahasının hemen her dalına hitap edebilecek yayımlanmış ya da yayımlanmamış objeleri toplamış, muazzam bir folklor belgeliği oluşturmuştu.” (5)

Metin Karadağ da söz konusu Hizmet Ödülü'ne 1995 yılında layık görülmüştür. Halkbilimi ve Edebiyat dallarında uzmanlaşan Karadağ, akademik çalışmalarının yanında, uzun yıllar 'folklor/edebiyat' dergisinin editörlüğünü yapmıştır.

Prof. Dr. Metin Karadağ ile ilk yazışmamız Temmuz 2023'de oldu. Karadağ şöyle diyordu: *“Geniş bir akademik dünya ilişkiler ağının içinden biri olarak Türk folkloruna hizmet için heves ve enerjimi asla noktalamak istemiyorum. Bu yüzden, rahmetli babanızın temelini atıp, yıllarca olağanüstü çaba ve emeklerle yaşattığı Türk Folklor Araştırmaları dergisini tekrar bilim dünyasına sunmak istiyoruz. Amaç ve felsefemiz tümüyle bilimsel ölçüt ve etik kurallar kapsamında, dergiyi ulusallıktan evrensel bir kimliğe kavuşturmak ve sürekli olmasını sağlamaktır. Size bu ölçütlerden asla ödün vermeyeceğimize söz veriyoruz. Rahmetlinin ruhunun üzerimizde olduğunu asla unutmadan, oluşturacağımız kaliteli ve saygın bir ekiple dünya çapında bir ürünü yaratmak amacındayız.”*

Yazışmalarımız ve zoom görüşmelerimiz sonrasında mutlu sona ulaştık ve kurucusu İhsan Hinçer olan Türk Folklor Araştırmaları dergisi 367nci sayısıyla yayın hayatına döndü.

366nci sayımızda “Herşeye karşın ‘Elveda’ değil, ‘Allahısmarladık’ diyoruz. İçimizde, çok zayıf da olsa yeniden buluşmak için bir ümit ışığı taşıyarak...” demiştim. Tam 44 yıl içimizde taşıdığımız ümit ışığı yeniden bir meşaleye dönüştü ve Türk Halkbilimi'ne, Türk Halk Kültürü'ne bilimsel hizmetlerde bulunmak için yolumuzu aydınlatmaya başladı. Bu aydınlık yolda gönüllü olarak yürümemizi Prof. Dr. Metin Karadağ'a borçluyuz. Derginin editörü Karadağ'ın bir araya getirdiği çok değerli akademisyenlerden oluşan Yayın Kurulu, Türk Folklor Araştırmaları'nı ulusal ve uluslararası çevrelerde layık olduğu yere çıkaracaktır.

Yukarıda adları geçen İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Nail Tan, M. Sabri Koz, Saim Sakaoğlu, Süleyman Şenel ve Metin Karadağ başta olmak üzere, Türk Folklor

Araştırmaları'na gönül vermiş, katkıda bulunmuş herkese Hinçer Ailesi adına bir kez daha teşekkürlerimizi sunuyorum.

Notlar

- (1) İrfan Ünver Nasrattınoğlu - Öksüz Kaldık - TFA, Kasım 1979, sayı 364
- (2) Nail Tan - Türk Folkloru'nun Büyük Kaybı - TFA, Kasım 1979, sayı 364
- (3) M. Sabri Koz - Vefatının 40. Yılında İhsan Hinçer ve Türk Folklor Araştırmaları, Müteferrika Kitabiyat Dergisi, Kış 2019/2, sayı 56
- (4) Saim Sakaoğlu - Son Ziyaretim ve Hatırlattıkları - TFA, Kasım 1979, sayı 364
- (5) Süleyman Şenel - İhsan Hinçer'in Türk Halk Kültürü Kütüphanesi ve Şahsi Dokümanları Hakkında - Müteferrika Kitabiyat Dergisi, Kış 2019/2, sayı 56